

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Братиці Ганни Георгіївни

«ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛОРОНІМІВ
У ТВОРАХ В. БОРХЕРТА»,

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук

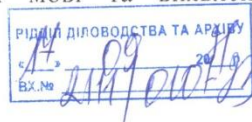
за спеціальністю 10.02.04. – германські мови

(Запоріжжя: Запорізький нац. ун-т, 2021. – 211 с.)

Кольоропозначення належать до важливих елементів мовної картини світу кожної лінгвокультури. Їхні семантичні характеристики, впорядкування у класи, символіка, порівняльні особливості в різних мовах тощо привертають увагу багатьох науковців. Посутнім аспектом лінгвістичних досліджень є й аналіз функціонування колоронімів у художніх творах, що слугує помітним, проте досі недостатньо вивченим компонентом опису ідіостилю письменника.

Як відомо, на формування індивідуально-авторської картини світу письменника та на вибір мовних засобів впливає не лише низка суб'єктивних чинників, пов'язаних із його світоглядом та вподобаннями, але й об'єктивні фактори, які корелюють із політичною ситуацією суспільства, його культурним розвитком, літературними вподобаннями тощо. Подібні чинники у певній мірі знаходять і свій відбиток на виборі колірних характеристик.

Потреба в ілюстрації колірної картини світу певного історичного етапу – важливий сегмент для аналізу його мовного картування в цілому. Відповідно, наукова розвідка Братиці Г.Г. «Лексико-семантичні та стилістичні особливостей функціонування колоронімів у творах В. Борхерта» доповнює аналіз мовної картини світу Німеччини сорокових років минулого століття – важливого етапу становлення її літературної та мовної традиції. Це засвідчує важливість та **актуальність** обраної теми, **мета якої полягає у** визначенні лексико-семантичних особливостей колоронімів у німецькій мові та виявленні

закономірностей і особливостей вживання кольоропозначень у творчості В. Борхерта – письменника, драматурга і поета, одного із найвідоміших авторів німецької літератури епохи руїн (*Trümmerliteratur*).

Об'єктом дослідження є лексико-семантичне поле колоронімів у короткій прозі В. Борхерта, а **предметом** – семантико-стилістичні та символічні характеристики назв кольорів, які функціонують у творах письменника.

Матеріалом дослідження слугував корпус кольоропозначень кількістю 322 лексем, укладений на основі суцільної вибірки із 57 оповідань В. Борхерта.

Аналіз дисертації Братиці Г.Г. дозволяє сформулювати наступні узагальнені висновки щодо наукової новизни, практичного значення та загальної оцінки роботи.

Дисертантка використовує сучасну методiku дослідження, до якої належать описовий метод, метод польового моделювання, контекстного компонентного аналізу, логіко-інтуїтивний метод, метод зіставного аналізу та ін..

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів

У роботі вперше проведено системний аналіз колоронімів у творчості В. Борхерта; окреслено концепти ЛО на позначення кольорів, використаних автором; простежено й досліджено динаміку семантичних змін у колороназвах, що функціонують у художньому дискурсі В. Борхерта; виявлено зв'язок особливостей добору автором колірної лексики із впливом об'єктивних чинників на його творчість.

Робота має теоретичне і практичне значення. **Теоретичне значення** полягає в тому, що результати дослідження дозволяють визначити семантичний і прагматичний потенціал ЛО на позначення кольору в німецькій мові, встановити механізми та тенденції змін у семантичній структурі слів.

Матеріали і результати дослідження можуть бути використані при читанні курсів та спецкурсів з лексикології, стилістики німецької мови, літературознавства та ін., що засвідчує її **практичне значення**.

Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях

У рецензованому дисертаційному дослідженні розкрито зміст розділів відповідно до теми і сформульовано висновки, які впливають зі змісту проведеної розвідки. **Структура дисертації** відповідає темі та меті дослідження. Дисертація складається з анотацій двома мовами, списку опублікованих праць автора, переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів: Розділ 1. «Індивідуально-авторська картина світу як елемент глобального образу світу»; Розділ 2. «Методика та методи дослідження»; Розділ 3. «Індивідуальна колірна картина світу в короткій прозі Вольфганга Борхерта», висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 211 сторінок, основного тексту – 174 сторінок. Список використаних джерел охоплює 288 позицій.

Особистий внесок здобувача та апробація роботи

Результати дослідження пройшли відповідну **апробацію**. Основні положення роботи висвітлено в 4-х доповідях на наукових та науково-практичних конференціях.

Основні результати дослідження викладено в дев'яти одноосібних публікаціях, із них 5 статей – у фахових виданнях, дві у зарубіжних виданнях (в Польщі та Румунії), а також 2 тез на міжнародних науково-практичних конференціях. Загальний обсяг публікацій складає 4,6 умов. друк. арк.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження

Незважаючи на вище зазначені позитивні характеристики дослідження, вважаємо за необхідне звернути увагу на недоліки роботи:

1. Як уже згадувалося, дослідження ідіостилю В. Борхерта, одного із найвідоміших представників літературної епохи руїн, є актуальним і важливим. Однак вважаємо, що дослідження могло б бути

повнішим, якщо ідіостиль В. Борхерта розглянути у порівнянні з іншими представниками його літературної епохи (Trümmerliteratur), які у післявоєнні роки стояли на початку своєї літературної кар'єри. До них належали Гайнріх Бьоль, Гюнтер Айх, Ганс Вернер Ріхтер, Альфред Андерш, Вольфганг Вайраух та ін. Це могло б увиразнити мовну картину світу німецької післявоєнної літературної епохи.

Крім того, у такий спосіб дисертантка могла б доповнити корпус досліджуваних колоронімів, який становить 322 одиниці, і видається нам дещо замалим. Це б також збільшило валідність результатів дослідження та продемонструвало б кольорову гаму В. Борхерта у реляції з іншими авторами його епохи.

2. Не підлягає сумніву, що дисертантка опрацювала велику кількість наукових джерел. Проте нам видається, що авторка дисертації нерідко зловживає переказом цитат (передусім, у першому розділі). Хотілося б бачити більше її власного аналізу.
3. У роботі авторка здійснює детальний аналіз кольоропозначень. Розглядаючи широкий спектр їхніх відтінків, важливим є стилістичний аспект. Було б не зайвим, розглядаючи в контексті ступінь експресивності колоронімів, використати шкалу інтенсивності експресивності.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Зміст автореферату є ідентичним до змісту дисертації. Автореферат висвітлює основні наукові і практичні положення дисертаційної роботи.

Враховуючи зміст наукової розвідки, отримані дисертанткою результати та сформульовані самостійні висновки, вважаємо, що подана до захисту робота «Лексико-семантичні та стилістичні особливості функціонування колоронімів у творах В. Борхерта» відповідає п. 9.10 Положення про «Порядок присудження наукових ступенів» затвердженого Кабінетом Міністрів України № 567 від

24.07.2013 р., а її авторка, Братиця Ганна Георгіївна, заслуговує на присудження
їй наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 –
германські мови.

Офіційний опонент

кандидат філологічних наук, доцент,

завідувач кафедри іноземних мов і перекладу

Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника

М.Р. Ткачівська

